

S t a n o v i s k o **hlavného kontrolóra obce k návrhu rozpočtu obce Huncovce** **na roky 2023 - 2025**

V súlade s § 18f, ods. 1, písm. c) zákona Slovenskej národnej rady č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení v znení neskorších predpisov a podľa ustanovení § 9, ods.1 zákona č. 583/2004 Z. z. o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy v znení neskorších predpisov, predkladám týmto, Obecnému zastupiteľstvu obce Huncovce, stanovisko k **návrhu** viacročného rozpočtu obce vrátane programového rozpočtu obce Huncovce, na roky 2023 – 2025.

Viacročný rozpočet tvorí rozpočet na príslušný rozpočtový rok, rozpočet na rok nasledujúci po príslušnom rozpočtovom roku a rozpočet na ďalší nasledujúci rok po roku nasledujúcom po príslušnom rozpočtovom roku.

Cieľom programového rozpočtovania v územnej samospráve je prehľadný rozhodovací proces, presné definovanie účelu vynakladania verejných zdrojov a očakávaných výsledkov, ako aj definovanie zodpovednosti správcov verejných prostriedkov za ich rozdelenie, pri posúdení efektívnosti a účinnosti vynakladania verejných zdrojov.

Programový rozpočet je zostavený v programovej štruktúre, výdavky rozpočtu sú zaradené do 13 programov a v rámci programov do 58 podprogramov (pre rok 2023 je aktívnych 51 podprogramov). Prvky ani projekty programového rozpočtu nie sú v programovej štruktúre navrhnuté. Štruktúra programového rozpočtu na úrovni programov a podprogramov však dostatočne pokrýva všetky činnosti obce.

Príslušné programy a podprogramy obsahujú zámery, ciele a merateľné ukazovatele. Účely vynakladania verejných zdrojov aj merateľné ukazovatele sú navrhnuté vhodne. Programové členenie je doplnené existujúcou platnou rozpočtovou klasifikáciou a o bližšie vysvetlenie charakteru výdavkov jednotlivých programov, resp. podprogramov.

Rozpočtový proces územnej samosprávy je regulovaný ustanoveniami ústavného zákona č. 493/2011 Z.z. o rozpočtovej zodpovednosti, zákona č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení, zákona 523/2004 Z. z. o rozpočtových pravidlách verejnej správy a o zmene a doplnení niektorých zákonov, zákona č. 583/2004 Z. z. o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy, zákona 564/2004 Z. z. o rozpočtovom určení výnosu dane z príjmu územnej samospráve, nariadenia vlády SR č. 668/2004 Z. z. o rozdeľovaní výnosu dane z príjmu územnej samospráve, zákona č. 582/2004 Z. z. o miestnych daniach a miestnom poplatku za komunálne odpady a drobné stavebné odpady, zákona č. 597/2003 Z. z. o financovaní základných škôl, stredných škôl a školských zariadení, všetko v znení neskorších predpisov.

Okrem toho rozpočtový proces v podmienkach obce Huncovce upravuje interný predpis Zásady hospodárenia s finančnými prostriedkami č. 3/2020.

Predložený návrh rozpočtu zabezpečuje, v rámci ekonomickej klasifikácie rozpočtovej klasifikácie, rovnorodé triedenie príjmov a výdavkov, vrátane ich vecného vymedzenia a

vrátane finančných operácií s finančnými aktívami. Rozpočtová klasifikácia, v zmysle § 4 ods. 4 zákona NR SR č. 523/2004 Z. z. o rozpočtových pravidlách verejnej správy a o zmene a doplnení niektorých zákonov, bola dodržaná.

Príjmy obce sú spracované podľa ekonomickej klasifikácie, do rozpočtu určeného na schvaľovanie obecným zastupiteľstvom boli pripravené v rozdelení na bežné príjmy, kapitálové príjmy a príjmové finančné operácie, s členením až do úrovne položiek, resp. podpoložiek ekonomickej klasifikácie. Vlastné príjmy rozpočtových organizácií sú v návrhu rozdelené na materskú školu a základnú školu. V zmysle zásad hospodárenia s finančnými prostriedkami č. 3/2020 mali byť aj tie rozpísané do úrovne položiek, resp. podpoložiek ekonomickej klasifikácie. Tento rozpis bude potrebné doplniť do rokovania obecného zastupiteľstva. V rozpočte sú navrhnuté príjmové finančné operácie. Príjmové finančné operácie nevstupujú do prebytku rozpočtu obce, ich účelom je krytie schodku kapitálového rozpočtu alebo v prípade materskej školy krytie stavu potravín a potravinového účtu k poslednému dňu kalendárneho roka. V rozpočte nie je plánovaný žiaden presun čerpania výdavkov financovaných zo štátneho rozpočtu z roku 2022 do roku 2023.

Bežné výdavky, kapitálové výdavky a výdavky z finančných operácií sú v rámci sumárneho prehľadu programového rozpočtu rozlíšené podľa príslušného programu a podprogramu. Výdavky boli spracované na úrovni hlavnej kategórie ekonomickej klasifikácie rozpočtovej klasifikácie. Výdavky rozpočtových organizácií budú po schválení rozpočtu následne rozpísané v samostatných rozpočtoch rozpočtových organizácií. V rozpočte sú uvažované aj výdavkové finančné operácie v rokoch 2023 – 2025 na splácanie istiny úveru prijatého za účelom kúpy pozemku pre IBV a v roku 2024 splácanie istiny pôžičky od Ministerstva financií na krytie výpadku príjmov v roku 2020 (chýba ale splácanie tejto pôžičky v roku 2025). Výdavkové finančné operácie nevstupujú do schodku rozpočtu obce.

Okrem rozpočtu na roky 2023-2025 obsahuje návrh rozpočtu aj skutočné čerpanie za roky 2020 a 2021, rozpočet roku 2022 a očakávanú skutočnosť roku 2023. Návrh rozpočtu tak plne spĺňa formálne náležitosti uvedené v čl. 9 ústavného zákona č. 493/2011 Z.z. o rozpočtovej zodpovednosti v znení neskorších predpisov.

Základom pre spracovanie rozpočtu ako takého bolo zadefinovanie východísk a možností rozpočtu – príjmov na príslušný rozpočtový rok, ako aj východísk na nasledujúce dva po sebe idúce roky. Rozpočet bol v príjmovej časti pripravený na základe dostupných informácií o predpokladanom výnose dane z príjmu územnej samospráve s tým, že tento návrh nezahŕňa riziká spojené s nižším výberom tejto dane, ktorý môže byť spôsobený recesiou nielen na Slovensku, ale aj v iných krajinách dôsledkom boja s vysokou infláciou a energetickou krízou. Do návrhu rozpočtu zapracované najmä výdavky na základné, pravidelne sa opakujúce činnosti obce. Riziká vo výdavkovej časti rozpočtu boli zahrnuté v primeranej výške. Okrem toho sú plánované kapitálové výdavky na aktivity, pričom niektoré z týchto aktivít boli rozpracované alebo začaté v roku 2022, resp. v predchádzajúcich rokoch..

Konštatujem, že predložený návrh rozpočtu bol spracovaný na základe ustanovení zákonov o rozpočtových pravidlách a až na jednu malú výnimku aj na základe interného predpisu upravujúceho proces zostavenia návrhu rozpočtu.

Základné makroekonomické ukazovatele ekonomiky v čase tvorby návrhu rozpočtu predpokladajú mierny rast nových pracovných miest a výrazný rast nominálnych miezd. Výrazný rast nominálnych miezd je spôsobený vysokou infláciou, takže pozitívny efekt tohto rastu pohltí inflačné zvýšenie výdavkov. Okrem toho daň z príjmu fyzických osôb výrazne negatívne ovplyvnili legislatívne zmeny (niekoľkonásobné zvýšenie daňového bonusu) a prepočet počtu obyvateľov po sčítaní obyvateľov Štatistickým úradom SR v roku 2021 (údaje o počte obyvateľov boli upravené k 1.1. 2022 a sú jedným z hlavných vstupných údajom pre výpočet podielu na dani z príjmu fyzických osôb pre rok 2023. Rozpočtovaný podiel na dani z príjmu fyzických osôb je z uvedených dôvodov aj napriek vysokej inflácii nižší ako očakávaná skutočnosť roku 2022.

Návrh rozpočtu obce bol zostavený na základe vládneho návrhu rozpočtu verejnej správy na roky 2023 – 2025 určujúcich rast hospodárstva, zohľadňujúcich vývoj zamestnanosti, rast nominálnych miezd a rast inflácie. Predpoklad Ministerstva financií nebol upravený o žiadnu rezervu na negatívny vývoj dane z príjmu fyzických osôb.

Financovanie školských zariadení v rámci originálnych kompetencií je navrhnuté tak, aby všetky finančné prostriedky určené v podiele dane z príjmu fyzických osôb pre oblasť školstva boli použité pre oblasť školstva. Problematické je financovanie školského klubu detí, keďže financovanie školských klubov prostredníctvom podielu dane z príjmu fyzických osôb je nedostatočné. Základná škola dofinancovala školský klub z finančných prostriedkov vypočítaných pre záujmovú činnosť detí, čím problém financovania školského klubu vyriešila. Keďže finančné prostriedky na záujmovú činnosť detí získa obec na všetky deti vo veku od 5 do 15 rokov, ktoré sú občanmi obce (na základe údajov Štatistického úradu SR), vzniká nám tak rezerva, ktorú môžeme použiť na iné formy práce s deťmi (centrá voľného času v iných obciach, resp. mestách, ale aj napríklad športové kluby, ktoré pracujú s deťmi, čiastočne aj DHZ). Financovanie Súkromného centra pedagogicko-psychologického poradenstva a prevencie a Súkromného centra špeciálneho pedagogického poradenstva nie je rozpočtované, nakoľko obci nahlásili počet detí 0. Celkovo je v oblasti originálnych kompetencií školstva pozitívne to, že obec nemusí na školstvo doplácať z iných zdrojov, ba naopak, generuje rezervu na kapitálové výdavky v oblasti školstva.

Pri financovaní základnej školy v rámci preneseného výkonu štátnej správy (zabezpečenie vzdelávacieho procesu) je v rozpočte zahrnuté aj využitie vlastných príjmov základnej školy. Rozpočet nepredpokladá výraznejšie výkyvy v počtoch žiakov, resp. detí v rokoch 2023 až 2025.

B e ž n ý rozpočet obce pre rok 2022 je v predloženom návrhu koncipovaný ako mierne schodkový (vo výške - 500 eur), schodok je však v plnej miere financovaný príjmami finančných operácií (vo výške 500 eur), ktorými je rozpočtovaný presun nepoužitých finančných prostriedkov z roku 2022 (výška stavu potravín a potravinového účtu k poslednému dňu kalendárneho roka v materskej škole). Nasledujúce rozpočtové roky 2024 a 2025 sú taktiež mierne schodkové, pričom tieto schodky sú taktiež kryté rozpočtovaným presunom nepoužitých finančných prostriedkov z predchádzajúceho roka (výška stavu potravín a potravinového účtu k poslednému dňu kalendárneho roka v materskej škole).

K a p i t á l o v ý rozpočet, v súlade s možnosťami príjmov a potrebami realizácií, sa predpokladá v roku 2023 ako schodkový, so zapojením príjmových finančných operácií. Rozpočtové roky 2024 a 2025 sú plánované ako vyrovnané s tým, že pre veľkú mieru neistoty budúceho vývoja nie sú plánované žiadne kapitálové príjmy ani výdavky.

Pre rok 2023 sú navrhnuté príjmové finančné operácie – použitie rezervného fondu v celkovej výške 532 701 eur, pričom suma 465 009 eur je plánovaná na financovanie časti kapitálových výdavkov. Okrem toho sa časť rezervného fondu vo výške 67 692 eur plánuje použiť na financovanie výdavkovej finančnej operácie – splátky úveru na zakúpenie pozemkov pre IBV - lokalita „za školou“. Nie je plánovaný žiaden presun nevyčerpanej dotácie získanej v roku 2022 do roku 2023. Plánované sú príjmy finančných operácií v materskej škole na krytie stavu potravín a potravinového účtu k poslednému dňu kalendárneho roka vo výške 500 eur. Aj v rokoch 2024-2025 rozpočet uvažuje so zapojením rezervného fondu a zapojením finančných operácií materskej školy.

Finančné prostriedky určené fiškálnou decentralizáciou a ďalšie uvažované daňové a nedaňové príjmy a finančné prostriedky zo štátneho rozpočtu budú používané na zabezpečenie základných samosprávnych kompetencií v oblasti výkonu samosprávy podľa zákona č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení, ako aj na úhradu ďalších nutných potrieb obce vo výdavkovej oblasti.

Rozborom jednotlivých rozpočtovaných položiek v príjmovej oblasti rozpočtu je možné skonštatovať, že celkové rozpočtované bežné príjmy sú v rokoch 2023-2025 stabilizované. Daňové príjmy sa postupne zvyšujú, suma grantov a transferov postupne klesá. Pokles sumy grantov a transferov je to spôsobený tým, že rozpočtované sú len také dotácie, u ktorých je známe, že budú obci poskytované aj v rokoch 2024-2025. U dotácií na prenesený výkon štátnej správy sú sumy týchto dotácií v rokoch 2024-2025 orientačné. Podľa výšky dotácií sú rozpočtované aj príslušné výdavky financované z týchto dotácií. Kapitálové príjmy sú rozpočtované hlavne vo forme príjmu z predaja stavebných pozemkov v IBV - lokalita „za školou“ v roku 2023 a dotácií na investície pre rok 2023.

Podiel očakávaných vlastných (daňových aj nedaňových) bežných príjmov voči celkovým bežným príjmom roka 2023 je plánovaný na 49,75%, v rokoch 2024 a 2025 sa predpokladá mierne vyšší podiel – 51,23% v roku 2024, 54,47% v roku 2025. Rozsah plánovaných vlastných kapitálových príjmov je v roku 2023 plánovaný na 16,62% z celkových príjmov (bez príjmov finančných operácií). V rokoch 2024 a 2025 nie sú plánované žiadne vlastné kapitálové príjmy. Kapitálové dotácie sú plánované v roku 2022 vo výške 4,30% z celkových príjmov (bez príjmov finančných operácií), pre roky 2024 a 2025 nie sú plánované žiadne kapitálové dotácie.

Výška príjmov z daní z nehnuteľnosti je v rokoch 2023-2025 rozpočtovaná približne na úrovni roka 2022. Pri miestnom poplatku za komunálne odpady a drobné stavebné odpady je však plánované zvýšenie z dôvodu nutnosti reagovania na výrazný nárast výdavkov na zvoz a likvidáciu komunálnych odpadov.

Podiel nedaňových príjmov v rokoch 2023 - 2025 je stabilizovaný a pri pravidelných príjmoch sa výrazne neodlišuje od roka 2022. Nedaňové príjmy sú plánované realisticky na

základe očakávaných príjmov roka 2022. Dôležité bude zladit' príjmy a výdavky na nakladanie s odpadovými vodami tak, aby obec negenerovala stratu z prevádzkovania čistiarne odpadových vôd. Vzhľadom k tomu, že výdavky vysoko prevyšujú príjmy, bude potrebné prehodnotiť výšku sadzby za stočné.

V predložennom návrhu rozpočtu sú cudzie bežné príjmy (dotačné zdroje) plánované pre rok 2023 v objeme 1 707 143 eur, čo voči očakávanej skutočnosti roka 2022 predstavuje nárast o 3,06 %. V nasledujúcich dvoch rozpočtových rokoch 2024 a 2025 je rozpočtovaná nižšia suma dotácií z dôvodu nejasného financovania niektorých projektov (asistenti učiteľa v ZŠ, dotácia pre školský klub detí, podpora zamestnanosti, príspevok na ubytovanie pre odídencom z Ukrajiny) alebo ich ukončenia (vzdelávacie projekty v ZŠ a MŠ). Niektoré dotácie budú v roku 2023 jednorazové (referendum). Väčšina bežných dotácií je určená pre základnú a materskú školu.

Programový rozpočet, v rámci svojich možností, pokrýva nevyhnutné bežné výdavky na zabezpečenie činnosti miestnej samosprávy vo všetkých jej oblastiach, najmä na výkon samosprávnych pôsobností obce, výdavky na činnosti súvisiace s riadnym hospodárením s majetkom obce - na správu, údržbu, udržanie a rozvoj majetku obce, na zabezpečenie výstavby, údržby a správy miestnych komunikácií, verejných priestranstiev, cintorína, kultúrnych, športových a iných akcií,... Takmer všetky potreby boli rozpočtované v nevyhnutnej miere.

Z celkových výdavkov je v roku 2023 určených na zabezpečenie originálnych a prenesených kompetencií obce za oblasť školstva 46,50%, v roku 2024 61,37% a v roku 2025 61,53%. Z týchto údajov je evidentné, že výdavky na školstvo dlhodobo tvoria výraznú časť obecného rozpočtu. V roku 2023 je tento podiel pod 50% z dôvodu rozpočtovania väčších investičných akcií obce.

V rozpočte sú plánované účelové dotácie pre športové kluby vo výške 8 400 eur a pre dobrovoľný hasičský zbor vo výške 7 270 eur, plánované sú však aj finančné prostriedky pre zabezpečenie kultúrnych a športových podujatí (kultúrne podujatia 3 650 eur, športové podujatia 12 150 eur. V rokoch 2024 a 2025 sú plánované tieto výdavky na mierne vyššej úrovni. Z dotácií sú plánované ešte dotácie na opravu a údržbu kultúrnych pamiatok vo výške 5 000 eur pre roky 2023 - 2025. Oblasť poskytovania dotácií, v zmysle § 7 ods. 4 a 6 zákona 583/2004 Z.z. o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy v znení neskorších právnych predpisov rieši aj všeobecne záväzné nariadenie obce Huncovce č. 11/2021. **Upozorňujem**, že použitie dotovaných finančných prostriedkov je možné len na základe jednoznačného písomného vymedzenia účelu poskytnutia dotácie. Na ich poskytnutie obec nemôže použiť finančné prostriedky získané návratnými zdrojmi financovania alebo iným spôsobom, ktorým by sa zvýšil celkový dlh obce. Dotácie sa poskytujú na základe žiadosti a dokladov preukazujúcich splnenie podmienok na poskytnutie dotácie, ustanovených daným zákonom alebo osobitným predpisom.

V rozpočtovom roku 2023 ani v rokoch 2024 – 2025 nie je plánované prijatie žiadneho úveru. Obec však bude k 1.1. 2023 evidovať úverovú záťaženosť vo výške 338 420 eur z úveru na odkúpenie pozemkov do majetku obce pre IBV v lokalite „za školou“ prijatého v roku 2019 a návratnej finančnej výpomoci Ministerstva financií SR vo výške 74 724 eur na

výkon samosprávnych pôsobností z dôvodu kompenzácie výpadku dane z príjmov fyzických osôb v roku 2020 spôsobených pandemiou ochorenia COVID – 19. Obec neeviduje žiadne ručiteľské záväzky. Výška úverov vo výške 345 452 eur predstavuje 10,13% očakávaných bežných príjmov roka 2022. Stav úverovej zaťaženia je tak v súlade s § 17, ods. 6 písm. a) Zákona č. 583/2004 o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy v znení neskorších predpisov (ďalej len „Zákon o rozpočtových pravidlách“) a nepresahuje ani limit uvedený v § 17, ods. 9 Zákona o rozpočtových pravidlách (50%).

V nadväznosti na uvádzané skutočnosti konštatujem, že **výška** celkovej sumy **dlhu** obce **je v súlade** s platným zákonom o rozpočtových pravidlách.

Záväzky zo splácania úverov budú v rokoch 2023-2025 tvorené predpokladanými úrokovými nákladmi vo výške 1 142 eur v roku 2023, 821 eur v roku 2024 a 496 eur v roku 2025. Okrem toho budú splácané istiny úveru vo výške 67 692 eur v roku 2023 a v rokoch 2024 a 2025 vo výške 86 373 eur (v roku 2025 je však rozpočtovaná suma 67 692 eur., šíria sa špekulácie, že splátky návratnej finančnej výpomoci Ministerstva financií SR budú odpustené, ale kým to nie je oficiálne, tieto splátky musia byť rozpočtované). V roku 2023 tak budú splátky úverov vrátane úrokov tvoriť 2,02% z očakávaných bežných príjmov roka 2022, v roku 2024 bude tento pomer 2,57% z rozpočtovaných bežných príjmov roka 2023 a v roku 2025 2,58% z rozpočtovaných bežných príjmov roka 2024.

Týmto konštatujem, že **suma splátok** návratných zdrojov financovania **je v súlade** s platným zákonom o rozpočtových pravidlách.

Na základe priebežne posudzovanej a hodnotenej celkovej výšky skutočných záväzkov vznikajúcich počas roka 2022 **konštatujem**, že ich vývoj nezakladá vznik skutočnosti pre zavedenie ozdravného režimu a nútenej správy v hodnotených rozpočtovaných rokoch (§ 19 zákona č. 583/2004 Z.z. o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy v znení neskorších predpisov).

Návrh viacročného rozpočtu obce Huncovce na roky 2023 - 2025, v súlade s ustanoveniami § 9, ods. 3 zákona č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení v znení neskorších predpisov, bol zverejnený obvyklým spôsobom, aby sa mohli k nemu občania obce vyjadriť.

V nadväznosti na uvádzané skutočnosti **odporúčam**

Obecnému zastupiteľstvu obce Huncovce
predložený návrh rozpočtu obce Huncovce vrátane programového rozpočtu na rok 2023
schváliť a návrh rozpočtu na roky 2024 – 2025 zobrať na vedomie.

Ing. Miroslav Karpiš
hlavný kontrolór obce

Huncovce 5.12. 2022